

TARTU ÜLIKOOL NARVA KOLLEDŽ
ÜHISKONNATEADUSTE LEKTORAAT

Martin Tuulik

**EESTIKEELSE HUVITEGEVUSE VAJADUS JA OLEMUS
NARVAS NARVA EESTI GÜMNAASIUMI ÕPILASTE
ARVAMUSEL**

Lõputöö

Juhendaja Maria Žuravljova, MA

NARVA 2015

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

.....

Töö autori allkiri ja kuupäev

SISSEJUHATUS	5
1. HUVITEGEVUS JA HUVIHARIDUS	7
1.1. Huvitegevuse olemus	8
1.2. Huvihariduse olemus	9
1.3. Mitteformaalne õpe	10
1.4. Huvihariduse ülesanded	12
1.5. Võimed andekus ja loovus	13
1.6. Huvitegevus erakondade noortekogudes	14
2. KEELSUSE ROLL JA OLEMUS HUVITEGEVUSES	17
2.1. Ohud muukeelsena teises keskkonnas	17
2.2. Huviharidus ja huvitegevus mitme keelselt	18
2.3. Huvitegevus kui keele tasandusõpe	19
2.4. Keeleõpe läbi mängu	19
3. HUVIHARIDUSE KEELSUS, OLEMUS JA KÄTTESAADAVUS NARVAS, NARVA EESTI GÜMNAASIUMI ÕPILATE ARVAMUSEL	21
3.1. Keele eelistus õppimisel ja huvitegevusel, uurimise analüüs	22
3.1.1. Üldine huvi huvitegevuse vastu	23
3.1.2. Töökeel huviringides ja huvikoolides	24
3.2. Huvitegevuses osalemine on katkenud	25
3.2.1. Osalemiskeeld keeleoskuse tõttu	25
3.2.2. Takistused, mida seavad vanemad või rühmakaaslased	26
3.3. Soovitud huvitegevus eesti keeles, Narvas	27
3.4. Vaimse ja füüsilise huvitegevuse eelised	28
3.4.1. Keelest tulenev soov pigem aktiivseteks tegevusteks	29
3.4.2. Huvitegevuse eelised fantaseerides	29
3.5. Huvitegevuse valik keele tõttu	30
3.5.1. Suunatud osalemine Narva Eesti Gümnaasiumi huviringides	31

3.5.2. Vabatahtlik osalemine Narva Eesti Gümnaasiumi poolt pakutud huvitegevustes.....	32
3.5.3. Hinnang ja ootused Narva Eesti Gümnaasiumi huviringidele.....	32
3.6. Järeldused ja ettepanekud.....	33
KOKKUVÕTE.....	35
KASUTATUD ALLIKAD.....	36
LISAD.....	40
Lisa 1. Fookusgrupi interviude tuumküsimused	41
Lisa 2. Kõikide osalenud noorte huvitegevuse soov Narvas.....	43

SISSEJUHATUS

Lõputöö teemaks on eestikeelse huvitegevuse vajadus ja olemus Narvas Narva Eesti Gümnaasiumi õpilaste arvamusel. Töö eesmärgiks on selgitada välja Narva Eesti Gümnaasiumi õpilaste näitel eestikeelse huvihariduse olemusest ja vajadustest Narva linnas ning teha ettepanekuid valdkonna arendamiseks. Autor teostas uurimust kvalitatiivse meetodi läbi, kasutades fookusgrupi intervjuud.

Töö koosneb kolmest osast. Esimeses selgitab autor erinevatele allikatele tuginedes, milles seisneb huvihariduse ja huvitegevuse olemus, samuti selgitatakse seost mitteformaalse õppega. Töö teises ehk empiirilises osas tugineb autor teaduslikele allikatele ja selgitab keele tähtsust erinevates tegevustes, Narva Eesti Gümnaasiumi õpilaste arvamusel ja töö kolmas osa on uurimuse tulemus. Kolmandas osas autor selgitab, milliste tegevuste läbi töö sündis ja esitab ettepanekuid ning teeb tööst kokkuvõtte.

Selle lõputöö olulisteks allikateks on Noorsootöö seadus, Noorsootöö strateegia 2006-2013, Eesti noorsootöö keskuse ametlik kodulehekülg, Huvikooli seadus, Huviharidusstandard C. Baker „Kakskeelne laps“, T. Niiber jt „Kakskeelsuse karid elus ja mängus“, haakuva sisuga lõputööd näiteks O. Andreišuki „Noorte teadlikkus nende suunatud huvihariduse ja huvitegevuse võimalustest Narvas“, Noorsootöö õpik, erakodade kodulehed, Riigikogu kantselei õigus- ja analüüsiosakond artikkel huviharidus, Tervise Arengu Instituuti aruanne „Eesti laste kehaline aktiivsus ei ole piisav optimaalse tervise säilitamiseks“, Tiina Kangro: „Huviharidusele ligipääs võiks puuetega laste jaoks muuta maailma“ jt. Antud kirjnaduse kasutamine ja analüüs annab tööle usaldusväärsus.

Uurimuses vaatleb autor huviharidust ja huvitegevust pigem ühtse tervikuna, sest fookusrühmad on erinevate vanustega ja huvikoolides käimist nimetatakse huviringis osalemiseks. Samuti on koolis õppival noorel toimuvaid huviringe kerge segamini ajada huviharidusega, seda lihtsalt erinevate mõistete sarnasuse tõttu.

Autor hindab töös ka keele vajadust ja tähtsust, uurib, kui palju tuntakse puudust eesti keelest ja kas eesti keele mahu kasvatamine on vajalik või hoopis muudab see tegevused formaalsemaks, sest eesti keel on pigem üldhariduse juurde kuuluv osa. Rahvastiku registri andmetel on Narvas eestlasi 3,8%, kellest umbes pooled peavad eesti keelt oma

emakeeleks. Küsitluse hetkel õpis Narva Eesti Gümnaasiumis 218 õpilast, vanuses 7-19 aastat (EHIS).

Uurimistulemuse teeb usaldusväärseks see, et uurimuses osalesid Narva Eesti Gümnaasiumi õpilased ehk noored, kes on huvihariduse otsene sihtrühm, samas usaldusväärsus koosneb sellest, et uuringus osales enamust Narva Eesti Gümnaasiumi õpilaskonnast, valides fookusgruppi kõikide kooliastmete õpilasi ja ei teinud vahet rahvuslikul ega soolisel näitajal. Uurimuses osalemine oli vabatahtlik ning fookusgrupi intervjuudel ei osalenud teised kooli töötajad ega teised mõjuvõimu omavad isikud.

Selle lõputöö valmimisel sai autor suurt abi ja võlgneb suure tänu juhendaja Maria Žuravljovalle ja esialgsele juhendajale Lii Arastele. Innustamise, töö kulgemise huvi eest võlgneb autor tänu paljudele Narva kolledži õppejõududele. Samuti tahab autor tänada Triin Roosimäed, kes võttis vaevaks aidata ja juhtida tähelepanu töö vormilisele ja grammatilisele küljele. Suure kummarduse tahab autor teha Narva Eesti Gümnaasiumi perele, kellelt sai uurimismaterjali. Autor soovib tänada kõiki, kes on pühendanud aega ja olnud abiks käesoleva lõputöö valmimisele.

1. HUVITEGEVUS JA HUVIHARIDUS

Noorsootöö seadusest lähtuvalt on noorsootöö tingimuste loomine noore isiksuse mitmekülgseks arenguks, mis võimaldab noortel vaba tahte alusel perekonna-, tasemeharidus- ja tööväliselt tegutseda. Samuti on oluline teada, et noor on 7-26 aastane füüsiline isik. (Noorsootöö seadus)

Eestis jaguneb noorsootöö valdkondadeks. Tegemist on kokkuleppelise definitsiooniga, mis aitab määratleda ja selgitada noorsootöö olemust. Need valdkonnad on erinoorsootöö, huviharidus ja huvitegevus, noorte teavitamine, noorte nõustamine, noorsoo-uuringud, noorsootööalane koolitus, noorte tervistav ja arendav puhkus, noorte töökasvatus, rahvusvaheline noorsootöö, noorte osalus. (Noorsootöö strateegia 2006-2013) Noorsootöö üheks peamiseks eesmärgiks on laiendada valdkondi ja pakkuda võimalusi. Laialdasemaks ja mitmekülgsemaks võimaluseks noorsootöö eesmärkide saavutamisel on huviharidus ja -tegevus, mis on süsteemne. (Eesti noorsootöö keskuse ametlik kodulehekülg)

Järgnevalt keskendub autor suuremas mahus huvitegevusele ja huviharidusele.

Huviharidus on üks noorsootöö valdkondadest ning oma mahu tõttu täiendavalt reguleeritud huvikooli seadusega. Huviharidus on üldjuhul finantseeritud olulisel määral kohalike omavalitsuste eelarvest, mis teeb sellest ühe stabiilsema, jätkusuutlikuma ning pikaajaliste traditsioonidega noorsootöö valdkonna. Huvikoolid on piirkonna hariduses tähtsal kohal ja laiemalt kohaliku huvitegevuse üheks koordinaatoriks. (ibid)

Huviharidus on tasemeõppest eraldiseisev hariduse osa, samuti pole tegemist kohustusliku õppega, tegutsetakse siiski huvikoolide koosseisus ja tegutsetakse õppekava alusel (Noorsootöö strateegia 2006-2013).

Huvitegevus on juhendatud tegevus, mis ei ole seotud tasemeõppega ning ei tegutse õppekava alusel. Huvitegevus toimub vaba tahte alusel, vastavalt võimalusele valitud tegevuses ja valdkonnas. (ibid)

Huvitegevust ja huviharidust korraldades tuleb eelnevalt uurida, mille järgi on reaalne nõudlus. Pole mõtte teha asju, millest noored ei huvitu. Kõikidel lastel õigus kaasa rääkida arendamistes ja võimalustes. Huvitegevus ja huviharidus on noorsootöö valdkond, ning toetab noorsootöö valdkonna põhimõtteid, mis on noortega arvestamine, tegemine noorte jaoks ja koos noortega

Arvamuse saamiseks tuleb pöörduda sihtgrupipoole ehk noorte poole. On olemas laste õiguste konventsioon, mis lausa kohustab selleks. Siinkohal on oluline meenutada, et suur osa noori on lapsed. Kindlasti on lastel oma õigusi raskem teostada kui täiskasvanutel ja iseseisvatel isikutel. Seda saab teostada laste käest arvmust ja põhjendust küsides. Lapsi saab kaasata ka otsustusprotsessi, lisaks sellele tuleb jälgida ka teatud põhimõtteid. Need põhimõtted katavad ka laste õiguste konventsiooni põhielemente: diskrimineerimise keeld, lapse parimad huvid, õigus arengul ja ellujäämisele ning laste vaadetega arvestamine. Sellele aitab kaasa palju ka see, kui protsesse juhivad oma ala oskajad. (Brander jt 2012: 434-436)

Huviharidust ja huvitegevust viivad üldjuhul läbi erialaga seotud inimesed ja neile pakutakse samuti vastavaid täiendkoolitusi. Huvihariduse valdkonna arendamiseks vajalike andmete kogumiseks ja koolituslubade väljastamiseks on kantud huvikoolid samuti Eesti Haridusinfosüsteemi, koos oma õpilaste ja õpetajatega. (ibid)

1.1. Huvitegevuse olemus

Huvitegevus on oma olemuselt väga lai mõiste, hõlmates enda alla kooli huvitegevuse, sportimise ja lõpetades näiteks mudellennundusega. Huvitegevus kasvatab traditsioone ja paremad näited viivad välja ka ühiste kooskäimiseni pensionipõlves. Huvitegevuse poolelt on oluline mainida aastakümneid kestnud koolinoorsootöö traditsiooni, mis annab samuti võimalusi noore mitmekülgseks arendamiseks. Huvitegevuse alla mahub ka huviharidus, mis on huvitegevuse reguleeritud osa.

Huvitegevust hindab väga kõrgelt ka Tiit Land, kes leiab, et selle suurem maht kasvataks ka meesso poolt hariduses üldiselt aktiivsem olema. Ta on väljendanud oma seisukohata nii: *...Probleemi olemus ei ole mitte see, et meil väga paljud naised lõpetavad ülikooli. See on väga-väga hea ja annab neile häid eeldusi elus edasijõudmiseks. Kuid meeste üldine apaatia hariduse vastu on täna kogu ühiskonna õnnetus. Paljud mehed võiksid Soomes majade ehitamise asemel ehitada Eesti ühiskonda - nii hariduse-, kultuuri-, majanduse-, teaduse- või mistahes muus tegevusvallas...* (Land 2013). Huvihariduse laialdane pakkumine on selges seoses parema tuleviku ja kasvava generatsiooni algatusvõimega.

Huvitegevuse väga suureks osaks on füüsiline tegevus ehk sportimine. Seda osa ei tasu alahinnata, sest see annab vastupidavust ning osati ka meeskonnatöö oskusi ja väärtuskasvatust. Sportimine annab ettekujutuse ja teadmised noorte õigustest spordis osalemiseks. Annab võimaluse vaba aega sisukalt täita, paneb hindama ja kasvatama põhimõtteid ja kasvatab usku ja kindlust aususesse, selle rakendumine spordis ja meie

elus üldse. Ei tasu ka unustada juhendaja rolli, kes võib olla pisut pädevam eakaaslane või kogenud treener. (Õpiprojekt, Noorte sportilik tegevus)

Huvitegevuse üks osa on ka huvitegevus üldhariduskoolis, koolinoorsootööl on samuti märkimisväärne roll, mille kaudu peetakse võimalikuks saavutada mitmeid eesmärke näiteks: positiivse koolikeskkonna loomine, koolikeskkonna mitmekesistamine, suhtlemiskultuuri parandamine, kooli õhkkonna sõbralikumaks muutmine, õppe- ja kasvatustegevuste soodustamine. (Reitav 2013: 222,223)

Enamustes Eesti koolides on ametis koolinoorsootöö ehk kooli huvitegevuse korraldamise jaoks huvijuht või keegi, kes oma põhitöö kõrvalt täidab kooli huvijuhi ehk noorsootöötaja ülesandeid. Huvijuhi koordineerida on ka ringitunnid, mida kool vastavalt oma ressursidele korraldab. Kooli huviringide valim on kooliti erinev ja tegevused samuti, levinuimad on koorilaulu ringid ja erinevad spordiringid, aga leidub ka koole, kus on olemas erinevaid tehnilist oskust arendavaid ringitunde. Kooli huvitegevuse hulka kuuluvad ka erinevad kooli ühekordsed ja traditsioonilised üritused, mis peaksid rikastama kooli rutiinset üldhariduslikku elu. Kõike eelnevat seob ja aitab teostada aga vabam suhtumine õppetöös ehk mitteformaalne õpe. (ibid)

1.2. Huvihariduse olemus

Huviharidust reguleerib huvikooli seadus, mis on huvikoolide tegutsemise aluseks. Huvikoolid tegutsevad viies valdkonnas: sport, tehnika, loodus, üldkultuur, muusika ja kunst. Üldiselt on huvikoolid tuntud läbi oma valdkonnast tulenevate nimetuste - spordikooli, keskuse, klubi, kunstikoolina jms. Huvikoolide õppetöö vormideks on grupi- ja individuaalõpe. (Huvikooli seadus) Üha suurem vajadus on igas huvikoolis anda lapse arengut arvestavat mitmekülgset õpet, et tekiks suurem tugisüsteem isiksuse eluks ettevalmistusel, mis nõuab huvikoolidelt suuremat paindlikkust ja noorte vajadustega arvestamist. Lähtuvalt Huvikooli seadusest on huvikool kohaliku omavalituses asutus, millele tuleb taotleda tegutsemisluba. Huvikool peab tegutsema õppekava alusel. Huvikool peab vastama huvikooli mõistele. Huvikool on haridusasutus, mis tegutseb noorsootöö valdkonnas ning loob huvihariduse omandamise ja isiksuse mitmekülgse arengu, sealhulgas oma keele ja kultuuri viljelemise võimalused huvihariduse erinevates valdkondades. (Huvikooli seadus)

Puudub väga täpne ülevaade kui palju noori on seotud huvikoolidega eestis, kindel on see, et saadud tulemus hõlmab ainult huvikoole mitte huvitegevust üldiselt. Huvihariduses osaleb Eestis ligikaudu 20% noortest. Enamus huvikoole on Harjumaal ja

Tallinnas, kuid neid jagub ka teistesse Eesti maakondadesse, peamiselt tegutsetakse MTÜ paasil. Enim on Eestis spordikoolina tegutsevaid huvikooli. (Riigikogu kantselei õigus- ja analüüsiosakond)

Huvikool tuleb registreerida taotluse esitamisega seaduses nõutud lisadega. Samuti tuleb huvikooli andmed sisestada EHIS-sse. Huvikooli peab juhtima seaduse järgi määratud juht ja huvikooli töökorraldus peab olema seadusjärgne ja vastama huvikooli vajadustele. (Huvikooli seadus)

Lähtuvalt mõningast seadusemuudatusest on huvikoolide arv Eestis lähiaastatel kõvasti kasvanud. Rohkem on tekkinud väiksemaid huvikooli, mis võib viidata tegevuste mitmekesisuse kasvule. Paraku ei ole üksikasjalikumalt teavet selle kohta, mis liiki huviharidust huvikoolides pakutakse. Noorte arv huvikoolide kohta on pigem langenud. Rohkesti vähenes noorte arv huvikooli kohta, 2012 aastal, Ida-Virumaal – 218 noorelt 180 nooreni. Võrumaal vähenes noorte arv huvikooli kohta 20 võrra. Positiivse näitena on aga Saare- ja Valgamaal noorte arv huvikooli kohta kasvanud vastavalt 68 ja 62 võrra. Kõige enam on kasvanud huvikoolides õppivate noorte arv 7–11-aastaste hulgas. (Noorteseire statistika)

1.3. Mitteformaalne õpe

Euroopa haridusterminoloogias on levinud õppimise jaotamine formaalseks, mitteformaalseks ja informaalseks õppimiseks. Mõistmaks, mida kujutab endast mitteformaalne õppimine, on oluline teada ka selle erinevusi võrreldes formaalse ja informaalne õppimisega. Formaalõpe toimub enamasti koolikeskkonnas ning on õppekavade alusel organiseeritud. Formaalõpe on eesmärgistatud ja seda viivad läbi spetsiaalse ettevalmistuse ja kvalifikatsiooniga õpetajad. Informaalne õpe on õppija seisukohast lähtudes eesmärgistamata õppimine, mis toimub igapäevaelu situatsioonides. Mitteformaalne õppimine on see, mis leiab aset väljapool kooli ning on ette võetud teadlikult, eesmärgiga end arendada. Mitteformaalne õpe võib toimuda väga erinevates keskkondades (näiteks pargis), mille puhul õpetamine ja õppimine ei pruugi olla ainuke ega peamine otstarve. (Mitteformaalne ametlik kodulehekülg)

Huvitegevust ja huviharidust saab otseselt seostada mitteformaalse õppega. Formaalse, informaalne ja mitteformaalne õppe piirid ei ole väga selged, selged on teatud punktid ja iseloomustused. Huvitegevuses ja huvihariduses leiab kindlasti elemente kõigist kolmest. Huvitegevus on siiski vabatahtlik ja erinevatele õppevormidele/väljunditele tuginev tegevus, kus ei ole peamiseks juhendamise kriteeriumiks haridus vaid haritus,

elukogemus ja oskused. Huvitegevus ja huviharidus toetavad kindlasti mitteformaalset õpet. (Schlümmer 2014: 155, 156)

Mitteformaalseõppe korraldajad peavad olema siiski oma ala teadjad. Kuigi tegemist on vähem organiseeritud ja väikese dokumendimahuga tegevustega on parima tulemuse saavutamiseks vaja teadjat juhendajat. Siinkohal saab teha järele andmisi pisut akadeemilises kraadis, kuid oskused peavad olema tasemel. Kindlasti on oluliseks liikuma paneku jõuks tahe ja motiveeritus, mida omakorda tõstab vabam õpivorm. (Literacy, Languages and Leadership)

Mitteformaalset õppimist võib kirjeldada kui inimese vanusest sõltumatut teadlikku arenemist sotsiaalses keskkonnas, mida iseloomustavad järgmised omadused: eesmärgipärasus ja kavatsuslikkus. Erinevalt informaalset õppimisest ei leia mitteformaalne õppimine aset juhuslikult. Vabatahtlikkus, seega oluline alus õppimiseks on õppija motivatsioon. Õppimisprotsessi ülesehitus tugineb õppija eelnevatele kogemustele ja teadmistele ning enesetäiendamise vajadustele. Eelnevast tulenev ja sellega kooskõlas on paindlikkuse printsiip. Paindlik lähenemine on vajalik nii mitteformaalse õppimistegevuse protsessi, struktuuri, keskkonna kui meetodite väljatöötamisel. Ideaalis on mitteformaalne õppimine kättesaadav ja jõukohane kõigile. Individuaalse ja sotsiaalse õppimise tasakaal on paigas. (ibid)

Mitteformaalset õpet võib käsitleda erinevalt, seega võib näha selles erinevaid aspekte. Olenemata vabadusest on olemas mingid raamid ja reeglid. Esiteks peab teadma, et tuleb rääkida asjadest arusaadavalt ja tunnustada erinevate edusammude eest. See annab võimaluse enesekindlusele. Olenemata mitteformaalsusest saab kasutada õppele omaseid asju ülesmärkimine jne. (Werquin 2010, 25)

Üleminekul mitteformaalsele haridusele tuleb kindlasti silmas pidada, et seda toetab siiski formaalharidus, näiteks on Norra. Mitteformaalse ja informaalset õppe valideerimise käivitamiseks Norras algatas riigi valitsus hariduspoliitilise 3-aastase kestvusega projekti nimega Kompetentsusreform (norra keeles *Realkompetanse reform*), mille sisuks on siduda oskuseid ja tegevusi formaalse ja mitteformaalse õppe vahel. Mõiste realkompetans vaste eesti keeles on tegelik kompetents, inimese kogu kompetents, mis hõlmab tema kõiki teadmisi ja oskusi, sõltumata nende omandamise viisist. Tegelik kompetents on saadud formaalharidusest, tööelust, vabatahtlikust tööst, osalemisest mistahes moel ühiskondlikus elus, perekonnaelus jne. (Innove ametlik kodulehekülg)

1.4. Huvihariduse ülesanded

Huvihariduse peamiseks ülesandeks on noorte loomevõimete avastamine ja kavakindel arendamine. See aitab isiksusel kujuneda ühiskonnas toimivaks ning kaalutletud ja ratsionaalseid otsuseid tegevaks. Samuti aitab huviharidus kaudselt arendada iseseisvust ja otsustusvõimet. (Mitteformaalne, teadmiste pada)

Huvihariduses osalemine annab võimaluse loovalt mõelda, oma tegevusi eesmärgistada, kavandada ning hinnata vabalt ja loovas keskkonnas, väljaspool üldharidus standardeid. Samuti näeb huvihariduse standard ette, et huvihariduses osalenu suudab õppida ja hiljem õpitut rakendada ning sellest tulenevate uute valikute ja otsuste eest vastutust võtta. (Huviharidusstandard)

Eestis on 2013 aasta seisuga kõige populaarsemad tegevused nii poiste kui ka tüdrukute seas spordiringid ja spordikoolid. Tüdrukute seas on teist ja kolmandat kohta jagamas muusikakoolid, koorid ja tantsuringid, tantsukoolid. Poiste poolel tugev konkurent spordi valdkonnale ja spordikoolile puudub. Järjekorras on järgmised pillimängud ja kunst. Tüdrukutel on ka hästi esindatud pillimängud ning kunst seda vanuselisel olenevalt. Kõikides vanuseastmetes 7-26 eluaastani on ikkagi kõigile juhtvaim sportlik tegevus. (Noorteseire aastaraamat 2011)

Huviharidus on mõeldud kõikitele noortele, ka erinevate raskirühmade noortele. Huviharidus ja üldisemalt ka huvitegevus annab võimaluse saavutada tagasi oma toimimise tasakaal. Huviharidus annab võimaluse väljendada ennast loovalt tasemel juhendamisel. Tuleb hinnata protsessi mitte tulemust, võimalus ennast innustada. Nagu teada, ei ole mõtet oodata, millal asi paremaks muutub, tuleb ise tegutseda ja seda võimalust pakub mitmekülselt huviharidus. (Kannelmäe-Geerts 2014)

Erivajadustega laste kaasamist võiks alustada just huvihariduse poolelt. Paraku ehmatavad praegu veel paljud ringijuhid ja muusika- või spordikoolide õpetajad tummaks, kui neile vaimupuude või psüühilise erivajadusega last pakkuma minna. Liikumispuude korral saavad aga mõnelgi pool endiselt takistuseks liiga kitsas uks ja järsud trepid. Hea on tõdeda, et arenema selles valdkonnas igapäevaselt. (Kangro 2014)

Töö autor analüüsib ümbritsevat tegelikkust, samuti arendatavaid oskusi huvihariduses ning nende oskuste edasikandmist ja arendamist, lisaks sellele ka paljusid seotud eluvaldkondi. Samuti näeb huviharidus ette töökasvatust ja koostöövõime arendamist,

mis on tänapäeva tööturul väga hinnatud oskus. Huviharidus kasvatab ka teadmiste pidevõppe tähtsusest ja suunab osalejat ise õppimiseni. (Huviharidusstandard)

1.5. Võimed andekus ja loovus

Kogu huviharidus ja huvitegevus koos tänapäevase formaalõppega tegeleb ka alaliselt noorte ja seega kogu ühiskonna võimete, andekuse ja loovuse arendamisega. See tagab teotahte, iseseisva ja loogilise mõtlemise ning veel paljugi muud. Nagu autor juba välja tõi on kõikide nende komponentide arengus suur roll huviharidusel ja huvitegevusel, mis on omakorda osa mitteformaalsest õppesest.

Loovust saab nimetada isiksuse omaduste kogumiks, mis annab eeldused, mis tahes valdkonnas probleeme uut viisi lahendada ja algupäraseid tulemusi saada. Loovus on uudsete ideede väljatöötamine, mis on asjakohased ja efektiivsed. Selliste uudsete ideede, toodete, seadmete või kunstiteoste loomine, mis meie elu edendavad. Kokkuvõtvalt hõlmab mõiste „loovus“ enamasti kaht tähendust: loomine kui tegevus ja looming kui loomeprotsessi tulemus. (Reitav 2013: 234)

Sagedasti valitakse huviala seoses oma võimekusega, kuid arenemisvõimalusi võib pakkuda ka tegelemine nende huvialadega, milles ei tunta end võimekana, kuid mis siiski pakuvad põnevust ja huvi. Võimalust kõigil lastel oma võimeid välja arendada ja võimetekohast haridust saada ei peeta tähtsaks mitte ainult humaansetel kaalutlustel. Ka riigi majanduse, kultuuri ja teaduse arengu seisukohalt on vaja, et anded kaduma ei läheks. (Reitav, 2013: 235)

Andekus pole säärane nähtus, mis on saatuslikult ette kindlaks määratud. Näiteks on andekuse ilmnemise aeg ja arengu kulg on isikupärane. On olemas õige mitmekesiseid annete liike ning igal lapsel on mõni valdkond, mis on just tema tugev kül. Paljudel juhtudel ei tule lapse potentsiaalsed eeldused mitmesugustel põhjustel kohe välja, vaid esinevad suletult ja varjatud kujul. Andekust kui mõistet on raske määratleda. Andekuse definitsioonid võib jagada tinglikult kahte rühma: ühed rõhutavad inimese algseid võimeid ja teised juba olemasolevaid võimeid. Andekad on otseloomulikult ka need lapsed, kes väljapaistvate võimete tõttu suudavad saavutada silmapaistvaid tulemusi. (ibid)

Võimeid ja loovust saab arendada ka füüsiliste tegevuste kaudu. Füüsiline tegevus aitab toetada passiivseid tegevusi. Tervise Arengu Instituudi andmetel on noorte füüsiline aktiivsus Eestis madal ja olnud ja tõusvat trendi pole märgata. Eestis vastab täielikult välja

töötatud füüsilise aktiivsuse normile 27 % noortest. Kõige suuremaks probleemiks on algkooliealised ja nooremad. Aktiivsed tegevused aitavad hoida ka teiste valdkondade arengut. (Tervise Arengu Instituudi ametlik kodulehekülj)

Üheks võimaluseks ennast tõestada ja arendada on erakondade noortekogud. Eestis on kõikidel suurerakondadel oma noortekogud, kus on võimalik ennast arendada ning näidata end noorsootöös

ja poliitmaastikul üheaegselt.

1.6. Huvitegevus erakondade noortekogudes

Kõikidel Eesti suurerakondadel on olemas oma noortekogud. Noortekogud on loodud paljude eesmärkidega. Peamiseks on oma erakonnale järelkasvu kasvatamine, teiseks toimub erakondade noortekogudes veel palju üritusi, mis loovad võimaluse noortel aktiivselt ja kultuurselt aega veeta. Noortekogudes on olemas oma erakonnale vastav poliitiline suunitlus, kuid on ka tegevusi, mida otseselt ei seota poliitiliste vaadetega. (Eesti noorteühenduste liidu ametlik kodulehekülj)

Olukorda mõjutab ka see, kas erakond kuulub parasjagu opositsiooni või koalitsiooni ja sellest lähtuvalt on püstitatud ka mõned noortekogude eesmärgid ja tegevused. Väiksemates piirkondades on noortekogude tegevus hea võimalus ennast arendada ja proovile panna. (ibid)

Järgmine näide iseloomustab hästi noorsootöö ning noortekogude ja erakondade seotust. Kindlasti peab olema noorsootöö poliitiliselt sõltumatu, mis aitab noorel paremini oma maailmavaadet kujundada. ...Viimastel Europarlamendi valimistel jättis ligi 75% 18-30-aastaseid noori üle Euroopa oma valimisõiguse kasutamata. Euroopas läbi viidud uuringute alusel oli peamine loobumise põhjus teadmatus Europarlamendi tegevuste kohta. Hetkel kirjeldatud projekti eesmärk on noori teavitada Euroopas toimuvast ja suunata neid valimistel oma otsust langetama. Hea Tava lepe on parim viis näitamaks, et projekti taga ei ole ühtegi erakonda või maailmavaadet, vaid meie eesmärk on suurendada noorte valijate protsenti järgmistel valimistel... (Sillavee 2009) Seega tegid erakonnad ja Eesti Noorteühenduste Liit koostööd, mis näitab noorsootöö valdkondade integreeritust (Eesti noorteühenduste liidu ametlik kodulehekülj).

Järgnevalt on autor valinud kaks Eesti suurerakonda, kes erinevad oma vaadetelt ja omavad tegutsevat noortekogu. Erakondade valik näitab olukorda mitme aateliselt.

Eesti Reformierakond nimetab oma noortekogu üheks missiooniks harituse ja aktiivse ellusuhtumise kujundamise. Samuti ei ole unustatud vabadusi ja erakonna väärtusi, millega seoses on missiooniks kasvatada noorest liberaalselt, majanduslikult ja iseseisvalt mõtlev kodanik ning aidata kaasa Eesti Reformierakonna põhimõtete ja eesmärkide elluviimisele. Erakonna kodulehel seisab: „Me seisame liberaalse ühiskonnakorralduse eest, mille vundamendiks on inimese vabadus oma valikutes ja otsustes. Peame tähtsaimaks inimeste vabadust otsustada ise oma tuleviku üle koos sellega kaasneva vastutusega.“ (Eesti reformierakonna ametlik kodulehekülg)

Keskerakonna noortekogu noorsootööd on hea korralduse poolest ka kiidetud, sest ühendus tegutseb nähtavalt ja üksmeelselt. Kriitikud hindavad seda ka propagandaks ja noorte väärkasutamisenä. (Keskerakonna ametlik kodulehekülg)

Keskerakonna noortekogu on ühtselt üle riigi toimiv organisatsioon, mis hõlmab ka allorganisatsioone, näiteks roheliste kogu. Keskerakonna noortekogu Roheliste kogu tegeleb aktiivselt suhtlusvõrgustiku loomisega Eesti noorte hulgas, korraldades üritusi erinevates Eesti piirkondades. Liikmeid koolitatakse, et nende teadmised keskkonnast oleksid heal tasemel. (ibid)

1.7. Huvikoolid Narvas

Huvikoolide korraldamine on Eestis kohaliku omavalitsuse ülesanne. Narva linnas on kaheksa huviharidust pakkuvat kooli. Neist kuue huvikooli põhimäärusesse on kirjutatud, et õppekeeleks on nii eesti kui ka vene keel. Kaks huvikooli, mõlemad spordikoolid, ei ole määratlenud oma põhimääruses õppekeelt, nende õppekeel puudub samuti Eesti Haridusinfosüsteemis. (Narva Linnavalitsuse ametlik kodulehekülg)

Narva huvikoolid katavad viiest huvihariduse liigist kolm peamist, pakkudes kunsti, spordi ja muusika valdkonnas erinevaid tegevusi. Huvikoolide õpilaste arva on sarnaselt muule Eestile pidevas tõusus. Koolides õpib kokku veidi vähem kui 5000 õpilast. Suurim huvikool Narvas on Narva Laste Loomemaja, moodustades 1/5 huvikoolide hulgast. Õpilaste arvu kasvatamine ja pakutava mitmekesistamine on Narvas prioriteediks. (Narva linna kultuuri ja spordi arengukava aastateks 2011-2014)

Narva linna ametlikest allikatest ei õnnestunud autoril leida eestikeelset Narva Noorsootöö Arengukava 2014-2020. On olemas mitmeid käskkirju selle algatamise ja koostamise kohta, kuid eestikeelne versioon kehtivast noorsootöö arengukavast puudub. Autori arvates näitab see Narva linna olukorda Eesti keelse noorsootöö suhtes. Kindlasti

iseloomustab olukorda ka see, et Narvas elab 59 049 inimest (Statistikamaeti andmebaas, 2014), olles Eestis suuruselt kolmas linn Tartu ja Pärnu vahel.

Narva linna kohta on valminud 2010. aastal lõputöö „Noorte teadlikus nende suunatud huvihariduse ja huvitegevuse võimalustest Narvas“. Uuringus osales Eesti kui ka Vene keele kandjaid, vene keelt emakeeleks märkis 68% osalejatest. Olga Andreišuki koostatud tööst saab lugeda, et noortel on huvi mitmekesisema noorsootöö vastu ja Eesti keelseid tegevusi ja huviringe tuleb luua juurde, lähtuvalt noorte soovist. Mitmekesise ja eesti keelse huvitegevuse vastu on huvi mõlemal keelekandja rühmal. (Andreišuk 2010: 21, 26-28)

Väljaspool Narva huvikoole pakub huvitegevust ka Narva Eesti Gümnaasium koolinoorsootöös mõnda huviringi. Koolis toimib kahes vanuseastmes koor ja mõni üldfüüsiline spordiring. Koolis toimub ka rahvatantsu ring, kuid autori töökogemus Narva Eesti Gümnaasiumis kinnitab, et juhendamine ei toimu eesti keeles. Kooli kodulehel on välja toodud huviringid, mis pärinevad mõne aasta tagusest hetkest.

Vähesed võimalused huvihariduses ja huvitegevuses pärsivad võimalusi arendada oskusi, andekust ja loovust. Oskused, andekus ja loovus on aga eluks vajalik ja nende arendamisega tuleb tegeleda varakult ja üks häid arendus keskkondi on noorsootöö, huviharidus ja huvitegevus.

2. KEELSUSE ROLL JA OLEMUS HUVITEGEVUSES

Huviharidus, ka huvitegevus, on ka osati panus kodanikuaktiivsuse kasvatamisel ja keelsuse arengule, esmalt juba seeläbi, et tegemist on üldharidusest eraldiseisva kogunemisega, mis baseerub peamiselt motivatsioonil ja vabatahtlikkusel. See peaks olema panus tuleviku kodanikuaktiivsusele. Erisuste vähendamiseks ja sihtgruppide liitmiseks peab ka muutma ja valima töökeelt. Sihtgrupipõhine (Vanad-noored, rikkad-vaesed, eestlased-muukeelsed) lähenemine toob kaasa selle, et puudub sidusus, kuna ei mõisteta, et seda tuleb parandada. (Integratsiooni ja migratsiooni sihtasutuse ametlik kodulehekülg)

Segmenteeritust tuleks vähendada, see tähendab, et sihtgrupid tuleks kokku viia. Täiendavas poolt argumendiks sellise strateegia rakendamises on tõsiasi, et teatud sihtgruppe ei saa sihtgrupipõhiselt kätte, vaid saab teemapõhiselt. Keel on osa, mis liidab, kuid tekitab ka mittemõistmist. (Eesti lõimumiskava 2008-2013)

Peamine rõhk ei tohi olla ainult selle peale, kuidas kõiki inimesi kaasata. On suur hulk neid, kes on passiivsed ja see on loomulik. Puudus on see, et mitte osalevatel puudub arusaamine sellest, mis toimub. Tuleb muuta tingimusi olukorrale vastavalt, tekitamaks kaasamist. Keelel on oma roll huvitöös ning keelest tulenevaid takistusi ja võimalusi tuleb hinnata adekvaatselt ja vajaduspõhiselt. (ibid)

2.1. Ohud muukeelsena teises keskkonnas

Esmalt on oluline teda, et muukeelne laps on haridusliku erivajadusega ja temale saab teha järeleandmisi. Haridusliku erivajadusega õpilane on õpilane, kelle andekus, õpiraskused, tervises seisund, puue, käitumis- ja tundeeluhäired, pikemaajaline õppes eemal viibimine või kooli õppekeele ebapiisav valdamine toob kaasa vajaduse teha muudatusi või kohandusi õppe sisus, õppeprotsessis, õppe kestuses, õppekoormuses, õppekeskkonnas näiteks õppekeeles. Hariduslik erivajadus ei tähenda kõrvalejäämist. (Põhikooli ja gümnaasiumi seadus)

Muukeelne laps on võrreldav erivajadusega lapsega. Tegemist võib olla väga andeka ja hoobilt haarava lapsega, kuid kui keel on arusaamatu on laps nagu halvatud. Kaob ka julgus oma mõtteid väljendada, olenemata nende sisukusest ja väärtustest, seega võib parim või omapärane idee jääda avaldamata ja teostamata. Siiski üksikuna võõras keskkonnas võib targata soov üldisest tegevusest osa saada, kui muukeelseid ehk mitte

keelt valdavaid on kaks või enam siis motivatsioon üldistest tegevustest osa saada on väga vähene. (Niiber 2007:39)

Teises keelekeskkonnas, paratamatult keelt õppides, on olemas ka teatud ohud. Kui puudub näidis tegevus ja korraldus või info ei osutu mõistetavaks, kaasnevad sellega arusaamatused, mis annavad eelduse üldistele toimetulekuraskustele. Sellistes olukordades on samuti oht, et teadmised ja maailmavaade ei saa areneda, kuna info on mõistetamatu. (ibid)

Muukeelsena või kakskeelsena monokeelses keskkonnas hakatakse probleemide tekkimisel viga otsima üldjuhul keelest, tegelikult võib viga olla paljuski muus. Võib olla on probleem suhtumises ja seda mõlemapoolselt: kas ei soovita ise aru saada või info edastamisel ollakse tõrjuv ja eelarvamustega. Soovituslik on jõuda probleemini ja lähtuda ka lapse identiteedist. (Baker 2005: 126-127)

2.2. Huviharidus ja huvitegevus mitme keelselt

Kakskeelsus muutub aina rohkem ülemaailmseks, aina rohkem antakse üldharidust kahes keeles, samuti esineb kakskeelseid huvitegevusi aina rohkem. Näiteid võib tuua paljudest arenenud riikidest, kus tegevustes rakendatakse kahes enamuskeeles õpet. Keelekümbelus tegevused on kakskeelsus tegevuste üks tugevamaid vorme, mis üldjuhul annab hea tulemuse, kuid kindlasti vajab see tegevus järjekindlust. (Baker 2005:112-113)

Kakskeelsuse nõrkuseks ohustab õppe ja tegevusprotsesse kasvandiku üldine nõrk tase arendatavas valdkonnas. See toob kõrged riskid, et laps ei saa aru ja jääb kogu informatsioonist ja tegevusest kõrvale. See on koht, kus last tuleks esmalt rohkem juba omandatud keeles arendada. Selline nõrk külg on ka ületatav üldises keelekümbelus tegevuses, kuid siis peab nõrgema õpilase järjepeal hoidmiseks kõvasti panustama ja rohkem pingutama. (ibid)

Keelekümbuluse üks tingimusi hariduses, huvihariduses ja erinevates huvitegevuses on see, et ei tekiks liiga suurt vähemust. Ideaalis peab olema mõlema poole keelekandjaid võrdselt, vastasel juhul on tegemist rohkem sihtkeele õppega või jääb üks kümmeldavast keelest unarusse ja tegemist pole enam kakskeelse õppega. (Baker 2005: 113-114) Seega kui huviringis osaleb mõni protsent teise keele kandjaid jääb domineerima suurema hulga keelekandjate hulk ja mitte valdaja jääb tõrjutuks või tekitab pigem ebaseadmisust.

Maailmas on osad keeled dominantsed, see tekitab aga keelekümbuluses teatavaid vastuolusid. Loomulikult on peamine tahtmine, kuid kultuurilised juured ja alateadvus

omavad ka oma rolli. Suure keele kandjad võivad olla ka väikse keele suhtes dominantsed kui seda soosib tegelik keskkond. Näiteks valdab osa osalejatest mõlemat keelt. Siis domineerivama keele kandjad võivad ise vähemuses olles saada suhtluskeeleks antud kontekstis vähemus keele, sest väiksema dominantsus astmega keelekandjad peavad normaalseks oma alluvust suurele keelele. (Niiberg 2007: 49)

2.3. Huvitegevus kui keele tasandusõpe

Klassiväliselt ehk väljaspool üldharidust saab teha erinevates vormides tasandusõpet, seda ka keele arendamise osas. Tasandusõpet saab teostada just erinevates huvitegevustes, eelkõige huvitegevuse poole peal, kus ei sõltuta mingitest õppekavadest ega teistest kehtestatud dokumentidest. Erinevate tegevuste käigus on võimalik keele arengut tõsta ka lapsele märkamatul ja vastuvõetaval vormil. (Baker 2005: 247)

Erinevates huvitegevuste vormides ja keskkondades saab tasandusõpet teostada koostöös teiste õpilastega, kes on pigem motiveeritud tegevusest ja kaasavad mahajääjad nn teise järgustumine oma tegevusse. Selline tegevus on hea korraliku juhendamise all, kus kaudselt suunatakse tähelepanu ka keelenüanssidele ja korraldatakse aktiivseid tegevusi, mis ei tekita keelelisel tasandil konflikte. (Baker 2005: 247-248)

Keelelist maha jäävust saab läbi huvihariduse ja huvitegevuse parandada ka erinevate süstemaatiliste ettevõtmiste abil. Pühapäevakool teises kogukonnas on üks tavapärasemaid näited parandada keelelist arengut nii emakeele kui ka õpitava keele suhtes. Erinevad vabatahtlikud koolid, mis on üldjuhul suunatud ühele kindlale tegevusele, mitte üldhariduse osana, loovad võimaluse huvitöö vormis parandada erinevaid keelelisi mahajäämusi. (Baker 2005: 248)

2.4. Keeleõpe läbi mängu

Huvitegevus on mängulisem kui üldharidus, seetõttu ongi üheks huvitöö normiks mäng. Samas on väga raske tõmmata piiri spordi ja mängu vahele, kohati ongi need üks ja see sama ehk osa huvitegevusest ongi sport. Erinevad huvitöö väljundid oma mängulise tegevusega aitavad kaasa ka keele arengule ja arendavad ka üldiseid oskusi. (Niiberg 2007: 38)

Mängud on hea võimalus põimida erinevaid keeli ja teha mängimine just kakskeelseks. Seda vormi saab kasutada juba algses keeleõppes kui juba keele edasistes õppetasetes. Mäng annab hea võimaluse ilmetele, žestidele ja kehakeelele, mis toovad mõistmise ja

arusaama, mis on omakorda vajalik samm keelelises arengul, seda samuti ka läbi mängulise huvitöö. (Niiberg 2007: 83-86)

Õppimine läbi mängu algab juba imikueas ja meile on see igati mõistetav, kuidas läbi lihtsate vormide on võimalik areneda. Siin saabki tuua paralleelse arengule läbi mängu. Põhimõtted on paljuski sarnased. Paari aastase lapse emakeele õppimisel räägime ja tegutseme paljuski läbi mänguliste tegevuste ja inimene õpib protsessi käigus rääkima. Sama moodi on uue keele õppimise või juba omandamisel oleva võõrkeelega. Samuti on selleks vaja tingimusi, gruppi tegevuses on palju ohtusid, et soovitud tulemust ei tule. (Niiberg 2007: 84-85)

Tegevuste käigus tuleb siiski olla ettevaatlik ja hinnata olukorda vastavalt vajadusele. Esineb palju riske, kui õpitavale või enamuskeelele üleminek toimub liiga kiiresti, mis omakorda toob kaasa segadust. Võib esineda ka kognitiivset segadust, samuti võib kahjustada saada mina pidi areng. Seega tuleb olla oskuslik ja hea juhendaja mängulises tegevuses ning jälgida ka protsesse kui tegevused ei toimu otseselt juhendamise alusel. (Baker 2005: 259-261)

3. HUVIHARIDUSE KEELSUS, OLEMUS JA KÄTTESAADAVUS NARVAS, NARVA EESTI GÜMNAASIUMI ÕPILATE ARVAMUSEL

Narvas on väga paljud tegevused vene keeles, tingituna sellest, et üle 95% elanikkonnast on vene keelt kõnelevad. Noortele pakutud huvitegevus ja huviharidus on Narvas samuti peamiselt vene keelne. Narvas ei tegutse mitte ühtegi huvikooli, mille õppekeeleks oleks ainult eesti keel, samuti on teoreetilises osas välja toodud, et hetkel kehtiv noorsootöö arengukava ei ole eesti keeles kättesaadav. On oht, et kõigile Narva eesti keelt kõnelevatele noortele ei pakuta emakeelset huviharidust. Töö eesmärgiks on välja selgitada Narva eestlastest õpilaste huvitegevusest osalemise suurus ja mis keeles neid juhendatakse. Autori töö uurimisküsimusteks on selgitada kas vene keelne huvitegevus rahuldab nende soovid, milliseid valdkondi Narva huvihariduses peaks peamiselt arendama, seda läbi Narva Eesti Gümnaasiumi õpilaste kaudu.

Autor kasutas kvalitatiivset uurimismeetodi ja uurimuskogemus viisina fookus-gruppi intervjuud Narva Eesti Gümnaasiumi õpilastega, mille raames kõikidel oli võimalik vabas vormis küsimustele vastata ja arutelus osaleda ning soovi korral ka oma arvamust avaldada. Lisaks andis kvalitatiivne uurimismeetod võimaluse luua vabama õhkkonna ning seeläbi ausamad ning avatumad tulemused. Näiteks anketeerimine oleks osades tekitatud koolis kontrolltöö tunde. Uurimuse viis autor läbi fookusgrupi intervjuude kaudu suulises vormis ning kogu protsess salvestati. Uurimismeetod oli valitud parema tulemuse saavutamiseks, kus iga arvamus sai salvestatud ning omas analüüsis tähtsust. Lisaks sellele oli võimalus viia läbi tegevus suuliselt, mis ei meenutanud klassikalist koolitööd. Samuti oli võimalus teiste mõtteid täiendada ja nende abil teemat arendada.

Kvalitatiivne analüüs on selline, kus andmed, nende töötlemine ja järeldused ei ole seotud arvuliste näitajatega. Kvalitatiivse uurimise käigus keskendutakse ühe objekti süvaanalüüsile. Kvalitatiivses uurimuses püütakse vastata küsimustele miks ja kuidas, tegeletakse sõnaliste karakteristikutega ja objektide kirjeldustega, vajadusel uuritakse inimesi või süsteeme neid jälgides ja saadakse andmeid vaatluse, intervjuu ja sõnalise suhtlemise kaudu. (Laherand, 2012)

Valimisse mahtus kõikide kooliastmete esindus tervest Narva Eesti Gümnaasiumist. Esindatud said nii algklassid kui ka gümnaasium. Igast kooliastmest said osaleda vähemalt kahe klassi esindajad vabatahtlikkuse alusel. Valimis oli ligikaudu 160 noort,

poisid ja tüdrukud, soolist vahet ei teinud ning keelelist tausta ei arvestatud. Peamine oli, et noor õpib eesti keelses õppes valitud kooliastmes. Kogu küsitlusprotsess toimus eesti keeles. Osalemine grupi intervjuus oli vabatahtlik ning võimalus oli osaleda ka teistes tegevustes. Antud valim sai läbiarutatud lõputöö juhendajaga, valim peab esindama terve kooli õpilaskonda. Valimisse kuulusid 7.- 18. aastased noored, kes õpivad eesti keelse õppekava alusel, enamus defineeris oma ema keeleks eesti keele, statistiliselt andmeid autor ei kogunud.

Analüüs ja andmed pärinevad neljal fookusgrupi intervjuul, mis on läbi viidud eraldi kõikides kooliastmetes. Intervjuud aitas hoida raamides üldised küsimused (Lisa 1). Üldiste küsimuste alusel toimus arutelu ja täiendavate küsimuste küsimine ja vajadusel selgitamine. Nelja fookusgrupi vajalikkus on läbi arutatud töö esialgse juhendajaga, nii saavad arvamust avaldada kõikide kooliastmete õpilased üksteist mõjutamata. Huvihariduse keelsuse, olemuse ja kättesaadavuse kohta on järgnevas peatükis eri vaatenurkadest hinnanguid, näiteid ja analüüse.

Kogu uurimustegevuse viis autor läbi aktiivse õppetöö ajal vabastades neid koolitundidest see andis võimaluse teistsuguseks tegevuseks õppetöö keskel ja motiveeris intervjueritavaid rahulikult vastama. Intervjuus olid raamküsimused, mis olid eelnevalt koostatud ning juhendajaga kooskõlastatud. Intervjuud toimusid klassiruumis, kus kohad ja olemise asend olid vabad, mugavus ja mitteklassikaline koolipingis istumine tekitas vabama õhkkonna. Kõik intervjuud salvestati noorte nõusolekul. Konfidentsiaalsuse tagamiseks oli võimalus vastamata jätta või kasutada umbisikulisi vorme. Kuna tegevus toimus koolis aktiivse õppetöö ajal siis eraldi luba vanematelt ei küsitud, kuid õpilased ja vanemad olid eelnevalt toimuvast informeeritud e.-kooli kaudu.

3.1. Keele eelistus õppimisel ja huvitegevusel, uurimise analüüs

Küsimus keelesoovist ja eelistusest tekitas kõikides fookusgruppidest elevust. Peamiselt vastasid kõik automaatselt eesti keeles, kuid oli ka neid kes jäid mõtlema ja vastasid kaheldes eesti keeles. Esines olukordi, kus esimesena kõlas vastuseks vene keeles, need muudeti kõik kiiresti aga eesti keeleks, täiendavalt ei olnud nõus keegi oma valikut põhjendama, esines ainult vastus „*ma eksisin*“. Intervjuusid läbi viies oli tunda, et „ei“ ütlejatele avaldati survet. „Ei“ ütlejad ja mõtlema jääjad ei liigitunud eraldi oma keele kasutuse ja aktsendi poolest, esines kõiki lahendusi.

Eitava vastuse ja pahaks paneva reaktiooni selgitab kooli üldist mentaliteeti. Koolis on nõutud eesti keele kasutamine praktiliselt kõikides tegevustes kui seda ei ole kehtestatud

erandlikult teisiti. Koolis õpib noori, kelle kodune keel on kakskeelne või hoopis ainult vene keelne. Kooli valikus ja õppekeele valikus on seadusest tulenevalt valiku õigus ainult lapsevanemal, kool saab suunata ja teha ettepanekuid. Narva Eesti Gümnaasiumit proovitakse hoida võimalikult eesti keelsena, siit tuleneb ka üks põhjus, miks survestati vääralt vastanuid üldise keeleveliku osas.

Enamustes gruppides tekkis ka kohe arutelu, mis keeles nad oleksid võimelised veel õppima. Vanuse kasvades kasvas ka väljaütlemine, „*saaksin ka vene keeles õppides hakkama*“. Seda väljendit kasutas ainult vene keelt koduse keelena kasutav õpilane kui ka sega keelsest perest tulnud õpilane. Eesti keelt emakeelena rääkivaid õpilasi oli ka, kuid selgitasid, et kindlasti eelistavad nad õppida eesti keeles. Gümnaasiumi ja progümnaasiumi astmes esines vastuseid, et õpilased oleks valmis vahetama piirkonda, et saada eesti keelne õpe, kuigi teoreetiliselt ollakse võimelised õppima ka vene keeles.

Sarnased vastused kõlasid ka soovi eelistusega tegevuste kohta huvitegevuses ja huvihariduses. Peamiselt kõlas see ka täiesti aktsendiga ja täielikult vene keelsetest peredest lastelt. Kõikide vastajate vahel tekkis ka mõningaid lühiarutelusid, kus üks kaaslane umbusaldas teist, et „*Tegelikult on sul suva, mis keeles sa õpid või sa ei tahaks ju tegelikult eesti keeles trennis rääkida.*“ Kõikidest küsitletutest umbkaudu 10 väitsid, et ei oska vene keelt ja ei saa selles keeles suhtlemise ja õppimisega hakkama.

3.1.1. Üldine huvi huvitegevuse vastu

Huvitegevuse all mõistetakse erinevaid asju, kõikides fookusgruppides tuli alustada korralikust selgitusest, mida töö autor huvitegevuse all silmas peab. Selgus, et ei teatud, mis huvitegevus täpselt on. Kõikidele selgitati, mis huvitegevuse olemus on ning, et autor huvitub ka nende huviharidusest. Autor tõi näiteid ja vastas küsimustele, ning tagasiside põhjal sai aru, et teemat mõisteti.

Üldine huvi huvitegevuse vastu oli vanuse astmeti erinev. Seda põhjendab uurimus, mis selgitas, et noored ei tunne huvi, kuna ei tea, mis kasu see annab. Esimene ja kolmas kooliaste rääkisid elavamalt oma soovidest ja praktiliselt pooled jagasid ausalt ja osavõtlikult oma huviringe. Kõikides fookusgruppides leidis noori, kes ei olnud huvitatud mitte mingisugusest huvitegevusest. Esines vastuseid „*Miks me üldse räägime mõttetust huvitööst*“ ja „*Ma tahaksin, et huvitööd ei oleks, siis ei saaks keegi ka kogu aeg rääkida, miks sa kuskil ei käi*“.

Teises kooliastmes ja gümnaasiumis oli üldiselt huvi huvitegevuse vastu väiksem. Gümnaasiumi õpilased rääkisid juba lõpetatud ja pooleli jäänud tegevusest, erisuseks on aga laulukoor. Koor, mis tegutseb kooli noorsootöös, kus praktiliselt pooled küsitletutest missioonitundest, harjumust ja austusest eestikeelse koorilaulu vastu siiski edasi käivad. Gümnaasiumi õpilaste seas esines ka juhuseid, kus huvitegevus oli vahetatud juba tööl käimise vastu. Teises kooliastmes ei olnud kõige parem vestlusmeeleolu, toodi küll erinevaid näiteid ja ettepanekuid, siiski üldine huvi jäi nõrgaks ja esines samuti jaburaid väljendeid näiteks „*Palju sa mulle maksad, et käiksin huviringis, muidu on mõttetu*“. Selles kooliastmes paistis silma suurem sundus kooli huvitegevuse vastu.

3.1.2. Töökeel huviringides ja huvikoolides

Huvitegevused ja huviringid, milles küsitletud osalejad katavad Narva peamised huvitegevusega tegelevad asutused. Oma märkimisväärse osa saavad ka Narva Eesti Gümnaasiumi poolt kureeritavad huviringid. Eesti keelsed huviringid mahuvad paraku ainult kahte asutusse. Narva Eesti Gümnaasiumisse ja Narva Muusikakooli. Samuti käsitles autor teoreetilises osas, et Narvas on need ainukesed asutused, kes pakuvad eesti keeles huviharidust.

Huvitegevus on siiski peamiselt vene keelne, milles osaletakse või soovitakse osaleda. Siinkohal ei ole kaasatud ja hinnatud neid soove, mida Narvas ei pakuta või mis on juba fantaasia tasandil. On esinenud juhtumeid, kus on lubatud juhendada huvitegevust kahes keeles aga seda pole suudetud tagada. Ainuke eesti keelne füüsilist tegevust hõlmav huviring toimub Narva Eesti Gümnaasiumi ruumides ja seda korraldab Spordikool Energia, paraku on see tegevus mõeldud väga väikesele sihtrühmale, algkooli õpilastele, lisaks sellele mainiti, et ringi töö võib lõppeda alakoormuse tõttu, mis tekitas murelikust ja vaikseid momente.

Ringitöö Narva Eesti Gümnaasiumis, ei toimu ainult eesti keeles. Rahvatantsu ring on peamiselt vene keelse juhendamisega, samuti informaatikaring. Eesti keelse juhendamisega on kooriringid ja Noorteala Päästering mis sünnib koostöös päästeametiga. Kriitikat sai kõige rohkem tantsuring: „*Miks me peame käima kohustuslikult vabast ajast rahvatantsus, kui seal on veel mingid venelased ja õpetaja räägib ainult vene keelt?*“

Narva Muusikakool pakub ka eesti keelset õpetamist nii teooria kui ka praktika osas, seega väga paljud küsitletutest on lõpetanud või tegelevad muusikakoolis õpingutega. See

on positiivset hoiakut tekitav näide. Reaalselt osalevad siiski enamusest küsitletutest vene keelses huvitöös.

3.2. Huvitegevuses osalemine on katkenud

Kõikides kooliastmetes esines juhuseid, kus huvitegevuses osalemine on katkenud. Katkemise suurusjärg kasvab koos vanuse kasvamisega. Esimeses kooliastmes esinesid ainult mõned huvitegevuse katkemised, põhikooli viimases astmes huvitegevuses osalenud veel oli, kuid huvitegevuse juba lõpetanute hulk oli suurem. Osaliselt põhjendab seda ka huvihariduse osas etteantud õppekavade läbimine.

Selgelt väljendus ka huvihariduse olemus. Vaadeldavates fookusgruppides küsides, on võrdsed huvikoolid ja huvi tegevusega üldiselt. Siinkohal esines ka vastajate seas juhuseid, kus huvitegevuses osalenute lõpetajate seas oli lihtsalt huvikooli lõpetanud noori. Kuna huvikoolidesse sisseastumised toimuvad erinevatel õppeaastatel siis jagunes huvihariduses osalemisest lõpetajate hulk ka erinevatesse vanustesse, lisaks sellele on soovijatel võimalus ka ennast huvikoolis edasi täiendada.

Vastusete sisse mahtus ka lihtsalt motivatsiooni puudumist. Selgus, et osa noortest ei ole keegi isegi proovinud innustada või kui on, siis on innustus piirdunud majandusliku tasemega ehk on pakutud rahalist sõltuvust. Rahaline sõltuvuse või materiaalne sundus muudab olukorra pigem töö käimiseks. Motivatsiooni puuduseks esitati ainult kaks lahendust: kas ei ole olnud ala vastu huvi või on laiskus saanud jõudu ja kodus olemine tundunud ahvatlevam. Ei esinenud vastust, kus õues tegevusetu hulkumine oleks olnud põhjuseks huviringist loobumiseks. Seevastu esines aga mõningad ekstreemsemad näited, miks on huviharidusest või huvitegevusest loobunud. Erilised juhused on seotud ka keele probleemidest tulenevalt.

3.2.1. Osalemiskeeld keeleoskuse tõttu

Mitmes kooliastmes esines ka probleeme huviharidusega seoses keelte takistusega. Üldises pildis jäid juhtumid pigem erandlikuks, kuid on ka õpilasi, kes ei ole saanud muukeelses ehk antudjuhul vene keelses huvitegevuses osaleda. Enamus juhtudel on olnud huvitegevuses osalenud õpilasel selge soov seal osaleda, kuid keeleline takistus on muutnud olukorra võimatuks.

Huviharidusest saab tuua ilmeka näite tütarlapse näol, kes ei saanud osaleda pikalt Narva Kunstikooli töös, olenemata koolijuhhi siirast lubadusest kakskeelsele õppele. Paraku ei suutnud huviharidust edastav õpetaja õpetada eesti keeles. Praktilistes tundides osutus

takistus väiksemaks, kuid kui selgus, et eksamit ei võetud vastu, sest see oli kirjutatud eesti keeles, oli selge, et eesti keelt emakeelena valdajana ja vene keelt vaid nõrgalt suhtlustasandil oskavana ei saa huvikooli täisväärtuslikult kuuluda.

Olukorda ilmestab ka tavalise huviringi kohapealt järgnev näide. Küsitaja küsis: “Kas on veel mõni juhus, kus keele takistuse tõttu ei saanud enam huviringis käia?” peale kerget vaikusemomenti kõlas, „*Mina ei saanud ka*“ .Täpsustus „Millises huviringis sa enam osaleda ei saanud?“ küsitav kogus hoogu kuid vastas napilt, „*Ujumises*“. Info koguja soovis täpsustust “Miks sa ei saanud ujumistrennis enam osaleda, kes sul osalemise keelas?“. Elavnedes tuleb pikem selgitus, mis kõidab ka teiste rühmakaaslaste tähelepanu. „*Ma ei saanud, noh treener palus, et ma enam ei käiks. Ma ei saanud alati aru, mis ta ütles ja siis ta hakkas kartma, et upun ära, sest ei saa aru, mis ta räägib ja siis veel seda, et ta arvas, äkki ei sa ta aru kui ma abi vajan*“ autor soovib veel ühttäpsustust „Kas tõesti loobusid kohe trennis käimisest?“ Vastus lühidalt „*Jah.*“. Autor viitab teoreetilises osas põhiseadusjärgsele õigusele saada Eestis teenuseid, eesti keeles, paraku siin seda ei tagatud.

Eelnev näide iseloomustab selgelt erandit, et need vähesed, kes tõesti ei valda vene keelt ei saa osaleda ka juba pakutavates huviringides. Antud olukorras selgines mõne selge huvi eesti keelse huvitegevuse vastu, kuid leidis ka mõni, kes soovitas vene keele ära õppida. Siinkohal arutelu katkes, kuna tekkis larm vene keele õppimisest.

3.2.2. Takistused, mida seavad vanemad või rühmakaaslased

Kõikides kooliastmetes esines juhused, kus on vanem keelanud mõnes huviringis käimise. Suuremates kooliastmetes esines ka loobumist, seoses probleemidega rühmakaaslastega, kus probleemi tekitas keel. Keelelisi probleeme on üle kantud paraku ka rahvuslikule tasandile, mis paraku on noorte puhul juba kuvand kodusest suhtumisest.

Koduse kuvandeile saab anda ka vastulöögi, kui eelnevalt vihjati vene keelt kõnelevate perede kodusele kuvandile rahvuslikul tasandil siis järgnev kirjeldab keerulisi olukordasi eesti keelt kõnelevate inimeste poolt. Selgus, et kardinaalsed keelud on kohati ka juba ennatlikud. Lapsel on tekkinud reaalne soov ja huvi näiteks osaleda korvpallitrennis, siis lapse sõnutsi ei lubatud, tal minna vene keelsesse korvpallitrenni, sest vanem oli kodus väitnud „*Need tiblud löövad su seal maha ja sa ei saa arugi kui nad sulle peksta tahavad anda*“ Siinkohal ei osanud laps arvata, miks vanem oli nii käitunud. Kindlasti oskas keelata vene keelt suhtlustasandil hästi.

Olukordi, kus vanema keelu tõttu on jäänud huviringis osalemine ära, leidub veelgi. See näitab siiski paraku mõningast rahvusliku vaenu, mis edasistele arengutele head ei too. Hea on tõdeda, et intervjueeritavad olukordadest väga kriitilisi hinnanguid ei võta.

Rühmakaaslaste põlastust on tuntud küsitletavad rohkem. Kirjeldati probleeme, mis on tänu visadusele ja rahumeelsele suhtumisele lahenenud, kui uue rühmakaaslase suhtes, kes nimetab ennast eestlaseks on krõbedaid rünnakuid esinenud. Mõningal juhul on ka olukord muutunud nn. keeleks, sest osalemine ei ole enam soovitud lahendus. Olukorda kirjeldab näide, kus vene keelt halvasti kõnelev nooruk loobus üsna pea jalgpalli trennist. „*Ma enam ei käi jah, nad ütlesid, et mida ma karjun siin eesti keeles ja mõni ütles, et kui veel tuled saad peksta.*“ Täpsustades selgus, et kõnealune noormees elas aktiivselt mängule kaasa eesti keelsete hüüetega ja see tekitas rühmakaaslaste pahameele ja arusaamatuse, samas ei saanud ta alati aru, mida talle öeldi.

3.3. Soovitud huvitegevus eesti keeles Narvas

Unistused ja soovid peavad olema suured, siis tulevad head eesmärgid, mille poole püüelda. Esines väga palju erinevaid ettekujutusi, milliseid tegevusi soovitakse ja soovitakse Narvas. Selle käigus tehti ettepanekuid kooli õppetöö parandamisest kuni uue huvikeskuse loomiseni. Eelistuste sekka mahtus lisaks mõni uus ideid tegevusest eesti keeles. Samas saadi ka aru, et peamised osalejad oleks siiski enda koolikaaslased.

Väga palju sooviti füüsiliselt aktiivseid tegevusi, mille võimalused on Narvas ka vene keelsetes tegevustes suhteliselt piiratud. Mõttetöö käigus avaldati arvamust ka uue basseini ehitamiseks jne. Levinumad soovid erinevates kooliastmetes olid kokkuvõtlikult hoki, jalgpall, lasketiirus käimine, tantsuring ja kunstiring.

Esines ka arvamust „*Meil on kõik olemas ja vene keelsed ringid on palju paremad*“. Seda arvamust esitasid eelkõige mitte eesti keelsetest peredest lapsed kui ka kakskeelsetest peredest lapsed, kuna neid keeleprobleem oluliselt ei mõjuta. Seetõttu olid nende soovid oluliselt lihtsamad.

Silmapaistvamaks unistuseks oli luua Narva Eesti noorte keskus, kus saaks käia ainult sellel tingimusel kui räägid seal eesti keelt. Selgus, et seal võiksid käia kõik noored, kes tahavad tegutseda eesti keeles ning noorte keskus võiks olla palju huvitavaid eesti keelseid ringe ja üritusi. Kui küsiti arvamust, et kas see väga eestlasi ja venelasi lahku ei aja anti vastuseks „*Seal võivad käia kõik, rääkima peab lihtsalt eesti keeles*“ Selle idee

ümber toimus pikem arutelu. Peamiseks märgusõnaks oli see, et see oleks koolist eemal ja seal ei oleks samad õpetajad, kes koolis.

Unistamise käigus sai mainitud ka uus jäähall ja see, et huviringid Eesti koolis oleks ikkagi kõik eesti keeles. Arutelu ei olnud kogu aeg sihiga huviharidusele, kuid siiski andis ettekujutuse, millised on peamised mured, millele sooviks saada lahendust Narva Eesti Gümnaasiumi noored.

3.4. Vaimse ja füüsilise huvitegevuse eelised

Küsitluse ja arutelu käigus sai nimetatud väga palju erinevaid huvitegevusi. Neid analüüsid jagunesid need peamiselt vaimseteks ja mitte aktiivseteks tegevusteks ehk füüsilisteks ja vaimseteks tegevusteks. Sõltuvalt küsimusest eelistati erinevaid tegevusi, kuid märkimisväärne on see, et igas olukorras nimetati esimesena peamiselt füüsilisi tegevusi ja seejärgi said oma koha vaimsed huvitegevused.

Füüsilisi huvitegevusi eelisena välja tuues on olemas kaks selgitavat hinnangu. Esiteks selgus, et hetkel tegelevad üle poolte küsitletutest ja huvitegevuses tegevatest noortest just füüsilise huvitegevustega ja lähtudes meeleolust, kuidas neid tegevusi kirjeldati, siis ollakse treeningutega rahul. Seega kättesaadavamad on aktiivsed huvitegevused ja sellest lähtuvalt on ka järgmised soovid, ettekujutused ja fantaasiad.

Teise selgitusena aktiivsete tegevuste eelistamiseks võib nimetata osalemist vaimses huvitegevuses. Küsitletuid hinnates on tegemist valdavalt noortega, kes hetkel tegelevad muusika huvikoolis käimisega. Muusikakoolis huvitegevust saavad õpilased soovivad samuti saada füüsilisemaid väljundeid lisaks vaimsetele väljunditele, nimetades seda lisasooviks mitte otsuseks loobuda vaimsest huvitegevusest. Lisaks sellele räägitakse muusikakoolides pidevalt tundidest, mida spordikoolis ei tehta ehk õpilased ei pea otseselt tegema, vaid seal toimub juhendamine aktiivse tegevuse käigus.

Teises ja kolmandas kooliastmes eristus selgelt soov maleringi järgi. Ilma fantaseerimiseta ja otsese küsimiseta oskasid mõned fookusgrupis osalenutest küsida male ringi järgi. Selgus, et vanemad õpilased on saanud Narva Eesti Gümnaasiumis male ringis osaleda. Eristuvat soovi selgitab, koolis pandi ülesse kaks suurt malelauda, kus kõigil on võimalus mängida ja nagu alguses asjadega ikka huvi on suur ja tekib erinevaid küsimusi, sest tekkis soov juhendamise ja võistlusmomendi järele.

3.4.1. Keelest tulenev soov pigem aktiivseteks tegevusteks

Erinevaid huvitegevusi välja tuues pidas autor üldjuhul silmas ka soovi, neid tegevusi saada just eesti keelsel juhendamisel. See kui paju keegi seda oma ettepanekuid tehes reaalselt silmas pidas ei ole võimalik hinnata, siiski mainiti arutelus tihti: „*Ikka eesti keeles*“. Autori hinnangul aitas see suurepäraselt fookust hoida ka keele tähtsusel.

Esines trendi noorte puhul, kes ei valda eesti keelt täielikult eesti keelena. Aktiivsetest tegevustes ja väiksemast sõnalisest pingutusest olid huvitatud eelkõige just nemad. Nende aktiivsus küsitlemisel ja julgus ning soov saada eesti keelset juhendamist ei jäänud küll teiste varju, kuid lihtsalt nende eelistusse jäi pigem aktiivne tegevus. Vanemates kooliastmetes toodi välja näiteid trennikaaslastest, kes on aktiivsete tegevuste käigus muutunud julgemaks ja õppinud ka keelt. Heaks selgituseks sobib järgmine näide, „*Olen mitu aastat mänginud vene keelses trennis hokit ja ise kõva häälega kaasa elanud eesti keeles. Alguses vaadati mind nagu debiilikut, aga nüüd osad karjuvad juba ise eesti keelsete fraasidega kaasa, eriti kui suhtlevad väljakul minuga.*“

Lisaks nn aktiivsetele keeleõppe vormidele julgeti välja tuua ka see, et nii kui nii räägitakse ja tehakse igasuguseid tegevusi koolis eesti keeles, seega õppetöö välisel aja soovitakse pigem aktiivsemaid tegevusi, sest see on hea vastukaal koolis peamiselt passiivsetele tegevustele. Väiksest vastukaja said kooli kehalise kasvatus tunnid, mida paraku ei hinnatud kõrgelt aktiivse tegevusena. Esines ka mõningaid arvamusi, et eesti keelt kõnelevat treenerit on lihtsam leida kui eesti keelt oskavat kunstiringi õpetajat.

3.4.2. Huvitegevuse eelised fantaseerides

Kõikides kooliastmetes pakus autor võimalust vabalt areneda fantaasial missugust huviharidust Narvas soovitakse, millistest tingimustest puudust tuntakse ja milliseid lahendusi võiks olla just Narvas, et oleks võimalus millegi poolest selgelt erineda. Aktiivsemalt osalesid arutelus esimese ja teise kooliastme õpilased. Gümnaasiumi õpilased ei osanud midagi eriti soovida, leiti ainult et jutt võiks käia headest töökohtadest mitte huvitegevusest „*Tahan vabal ajal tööl käia ja palka saada mitte huviringides käia*“.

Fantaasia viis peamiselt taaskord aktiivsete tegevusteni, samuti mainiti mitmel korral ka eesti keelt, sest paljudele on loomulik uute ja loodavate tegevuste juures eesti keel, eriti kui tegevused on neile seotud kooliga, kus õpitakse ikkagi eesti keeles. Fantaasiad jagunesid peamiselt kaheks idealistlikud sooviks mõne huvitegevuse kohta, mida Narvas ei pakuta, kuid tegevuse teostamine ei kõla üleliia ulmeliselt. Näiteks: „*Sooviksin käia meisterdamise ja katsetamise ringis, seal oleks olemas igasugused asjad ja siis tekiks*

igasugused ideed. Õpetaja saaks meid ka alati aidata ja seal oleks rääkimine ainult eesti keeles.“

Teine pool unistustest olid suhteliselt ulmelised, sooviti luua eraldi linnakut, kus piire ei oleks või oleks hoopis teistsugused. Kindlasti lähtuti peamiselt maitsest ja uusi spordialasid välja ei mõeldud. Lisati ka soove, mis ei ole otseselt seotud huvitegevusega, kuid igati seotud inimlike vajadustega, näiteks söömisega. Hea näitena kõlab lahendus esimesest kooliastmest, lahenduse autor on tasemel õpilane huvialal, kes ei unusta ka headele tulemustele pürgimist koolis. *„Ma tahaksin sellist suurt maja, kus saaksin käia kõigepealt jalgpalli tennis ja siis ujumas. Vahepeal saaks süüa hästi suuri burgereid ja siis saab minna kohe hoki trenni. Koju ei peagi alati minema magada ja õppida saab ka seal ja kõik sõbrad saavad ka seal olla.“*

Arutelude käigus ei kujunenud ühtegi väga ulmelist soovi, pigem sooviti olemasolevale uusi ja paremaid tingimusi. Autor arvab, et osati pani piire ka see, et ei teata, milliseid võimalusi on tegelikult maailmas realselt olemas.

3.5. Huvitegevuse valik keele tõttu

Arutelu käigus selgus mitmeid põhjuseid, kus huviringi või huvikooli valikut on suunanud keel. Keel on määranud ja toonud eeliseks mitmelgi juhul huviringi valikul. Eelnevalt kirjeldati olukordi, kus keele tõttu on ise keeldunud või teistel põhjustel loobunud huvitööst, siis nüüd on keel kujundanud huvitegevuses osalemist.

Huvikooli osas on Narvas kindlasti heas positsioonis Narva Muusikakool, mis suudab pakkuda ka paljusi erialasid eesti keeles. Seega on Narvas eesti keelsete noorte huvihariduse valik suhteliselt piiratud. Positiivne on see, et igas kooliastmes on noori, kes on seda võimalust kasutanud või hetkel kasutavad. Otsuse või soovi taga valida õpingud Narva muusikakoolis on ainult kahesed, kas soovib õpilane ise minna õppima Narva Muusikakooli, eestikeelne õpe tundub juba hea lahendusena ka mudilastele. Teine lahendus on see, kus vanem on väga teadlikult suunanud ja survestanud last käima muusikakoolis, näitena *„Ma käin muusikakoolis, sest mu ema ütleb et pean käima seal ja seal saab õppida ka eesti keeles“*. Esines ka paar juhust, kus küsitletu on tegev Narva muusikakoolis, kuid õpib osaliselt või täielikult vene keeles.

Esimeses kolmes kooliastmes esines arvamust, kus sooviti rohkem valikuid eesti keeles, selle soovi trend on paraku vanuse astmeti hääbuv ja vanuse kasvades väideti aina rohkem, et tegevus on võimalik ka vene keeles, sest seal käivad ka sõbrad, kes alati ei saa

aru eesti keelest. Kindlasti on alati mõni, kes sooviks Narva rohkem eestlastest vanusekaaslasti või paremaid huvitegevuse tingimusi Narvas ja seda eestikeelses keskkonnas, näitena „*Narvas peaks olema rohkem eestlasi siis saaks koos trennis ka käia*“.

Keele valiku mõju on ka vastupidine, valitakse eesti keelne huvitegevus, sest soovitakse harjuda eesti keelse juhendamise ja lootusest, et rühmas on noori, kellega on võimalik suhelda ka eesti keeles. Soov osaleda on osaliselt muidugi ka survestatus mõnelt täiskasvanult. Näitena sobib Päästering, kus on osalejate arvates hea võimalus tutvuda militaarvaldkonna ja päästega eesti keeles.

3.5.1. Suunatud osalemine Narva Eesti Gümnaasiumi huviringides

Üks osa eesti keelset huvitegevust on kanda Narva Eesti Gümnaasiumil. Kool pakub mõnda klassikalist huviringi, suuremas osas eesti keeles. Huviringide toimimise eest vastutab kool, seega esineb juhuseid, kus osad kooli meeskonna liikmed tegelevad suunamisega.

Taaskord gümnaasiumi aste tegeles peamiselt oldu meenutamisega ja gümnaasiumile pakutud koor on vabatahtlik ja nende hinnangul ei sunni keegi neid kooris käima. Pigem tekitab mitte osalemist ajanappus teiste tegevuste tõttu. Kõikides teistes koolistmetes esineb olukordi, kus mõnda õpilast või õpilaste rühma suunatakse mõnes huviringis käima.

Esimese kooliastme õpilased kirjeldasid palju olukorda, kus õpetaja lihtsalt ütleb, et tuleb minna ja see on kõigile kohustuslik. Enamus õpilastel puudub julgus üldse õpetajale vastu hakata ja seega on osad esimese kooliastme õpilastest sundolukorras. Kindlasti on üks osa kirjeldatust proov motiveerida ja suunata. Teises kooliastmes esines samu olukordi, väideti, et õpetajad panevad huviringis osalemise eest hindeid ja kirjeldati ka olukorda, kus on kasutatud vägivalda õpilase mitte lahkumise tagamiseks, näitena „*Mulle pani õpetaja ringis hindeid ja kui ma enam ringis ei tahtnud käia siis õpetaja hakkas mind kiusama*“.

Kolmandas kooliastmes oli väga hea arutleda, kui õpilased proovisid ise analüüsida oma ringis käimist. Osati nad mõistsid, et tegemist on traditsiooniga ja kooli esindamisega. Toodi miinustena välja lihtsalt halbu kohtumisaegu ja mitte eesti keelset õpet. Peamiselt räägiti ühest kindlast huviringist. Kokkuvõtlikult esineb või on esinenud kõikides

kooliastmetes olukordi, kus kooli poolt pakutavat huvitegevust on seotud ja kasutatud mitmeti kooli õppetööga seoses.

3.5.2. Vabatahtlik osalemine Narva Eesti Gümnaasiumi poolt pakutud huvitegevustes
Kodukooli ehk Narva Eesti Gümnaasiumi poolt pakutud huviringide kohta tuli ka palju positiivset tagasisidet. Oli õpilasi, kes õhinaga ja särasilmselt kirjeldasid olukordi ja selgitasid, miks nad tahavad käia erinevates ringides kodukoolis.

Paratamatult oli üheks põhjuseks juba eelmainitud eesti keeles juhendamine. Algkooli õpilase rääkisid uuest spordiringist, kus treener räägib eesti keeles ja kus tehakse palju erinevaid tegevusi. Kirjeldati laulukoori ja loodeti erinevates kohtades esineda ja seeläbi reisida. Mainitud sa ka rahvatantsuring.

Teises kooliastmes tekitas kõige rohkem tagasisidet Noorteala päästering. Ring ei ole kellelegi kohustuslik. Huviringi korraldavad Päästeameti töötajad ja see on osalejatele tasuta. Päästeala Noortering toimub kooli ja Päästeameti koostöös, ning on projektipõhine. Elevust tekitab nii ringi ülesehitus kui ka võimalus ning keelsus. „*Ma käin Päästeringis, sest seal on kõik eesti keeles ja me käime alati kuskil huvitavates kohtades ja kõik on nii hea.*“ Selline positiivne emotsioon sobib hästi kirjeldamiseks suhtumist vabatahtliku ringitundi.

Kolmandas kooliastmes on selgelt hinnas sportlik tegevus. Teoreetilises osas autor tööb välja huvi languse füüsiliste tegevuste vastu, siin on märgata vastupidist trendi. Vastates peeti silmas huviringina saali kasutamisaega ja pigem sooviti juurde vahendeid, millega suureneks võimalused. Kokkuvõtlikult on Narva Eesti Gümnaasiumis siiski huviringid, mis suudavad toimida ka vabatahtlikkusel ja nendes soovitakse osaleda nende eripäradest olenemata.

3.5.3. Hinnang ja ootused Narva Eesti Gümnaasiumi huviringidele

Pikem peatus ka üldise hinnangu andmisel, esiteks said kõik kodukooliteemaliste huviringide teemal sõna arvamuse avaldamiseks, teiseks esines juhuseid, kus paremate huviringide ja fantaseerimise kohas jõudsimel kodukooli huviringideni. Lisaks on Narva tagasihoidlikus eesti keelse huvitegevuse maastikul kanda oma roll ka Narva Eesti Gümnaasiumil.

Küsimuse vastused esimesel kolmel kooliastmel tulid praktiliselt ühesugused realistlikud soovid kooli huviringide kvaliteedi ja olemuse tõstmiseks. Soov kõiki ringe saada eesti keeles ja võimalusel juhendajal mitte segada vene keelsete rühmadega. Kindlalt sooviti

spordiringe ja paremaid tingimusi kui kooli tehniline baas hetkel võimaldab. Avaldati ka arvamust, et ringid, mis toimuvad erinevatel aegadel, oleksid veelgi kättesaadavamad toimumisaegade suhtes, näitena „*Peame käima tantsuringis väga tihti Rugodivis, koos teiste koolide lastega*“.

Kahest kooliastmes neljast esines mitmel korral ettepanek kooliväliste õpetajate leidmiseks, ei soovita huviringe kooli aineõpetajatega, sest siis pidid kippuma segunema kooli teemad ja kodused tööd ja järele vastamised. Lootust paremateks ja tingimusteks huvitavamateks väljakutseteks jätkus, seda näitas emotsioon kui kõik osalejad avaldasid arvamust. Noorte hulk, kes vajavad realselt eesti keelset huviharidust on väiksem kui Narva Eesti Gümnaasiumi õpilaste arv.

3.2. Järeldused ja ettepanekud

- Aktiivsed väljundid sihtgrupis on populaarsemad ja tekitavad vähem keelelisi takistusi.

Töös on tsiteeritud allikaid, mis kirjeldavad, et aktiivsed vormid aitavad kiiremini luua sidet, seda ka mitmekeelsuse vaatenurgast vaadatuna. Aktiivses tegevuses on võimalik kergemini kasutada emotsiooni, mis omakorda tekitavad olukorra mõistmist.

- Fookusrühmadest enamus on võimelised vestlema eesti ja vene keeles ning on õppetöövälisel ajal eestikeelekasutuse suhtes ükskõiksed.

Nagu teoreetilises osas on viidatud mitme keelsel lapsel raske välja selgitada oma eelistust ning valiku tegemisel võib sattuda segadusse. Mitmekeelne laps on võimeline suhtlema mitmes keeles ja teeb oma keele valiku pigem juhuslikult ja näiteks kaaslaste eeskujul.

- Eesti keelne huvitegevus raskendaks võimalust suhestuda vene keelsete noortega ning vähendaks osalejate soovi väga väikseks, seeläbi langeb ka osades sihtgrupis olevate noorte huvi.
- Huvitegevuses soovitakse eelkõige paremaid tingimusi ja seejärel eesti keelset juhendamist.
- Eesti Gümnaasiumi poolt pakutavad huviringid on hinnatud ja nende kvaliteeti tuleb parandada.

Teoreetilises osas on kirjeldatud kogukonna siseste huvitegevuse ja huvihariduse tähtsust, lisaks aitab see edendada kohaliku elu ja annab panuse kaudselt ka televikku. Teoreetilises osas on välja toodud, et noorsootöö, mille alla kuulub ka huvitegevus, on kohaliku omavalituse korraldada.

- Eesti keelt peetakse eelkõige formaalõppe keeleks mitte igapäeva kasutuskeeleks.
- Keeleline takistus on toonud mitte vene keelt valdavatele noortele probleeme huvitegevuses osalemisel. Evad takistused on kerged tekkima ja nende vältimiseks ning vähendamiseks on hea kui on nn tugiisik, kes aitab barjääride murdmisel.

Töö esimeses osas on selgitatud, et keelest tulenevalt tuleks lisaressurssi panna mitme keelsesse huvitegevusse ja panustada reaalselt mitmekesiste juhendajate leidmisele.

Nagu teoorias on kirjeldatud on juhendajal suur roll kvaliteetse huvitegevuse korraldamises. Juhendaja peab valdama teemat ja oskama seda vabalt edasi anda.

- Huvitegevuse kättesaadavus ja info levik tuleb viia realseks, kättesaadavaks ning huvipakkuvaks.

Töö teoreetilises osas on kirjeldatud, et Narvas ei ole ketkel kehtiv linna Noorsootöö arengukava avalikult kättesaadav, mis tõestab ilmeka näitena uurimusest tulenevat järeldust, et teabe levikus esineb probleeme just huvitegevuse valdkonnas.

KOKKUVÕTE

Töö eesmärgiks oli välja selgitada Narva Eesti Gümnaasiumi õpilaste arvamus eesti keelse huvihariduse olemusest ja vajadustest Narva linnas ning teha ettepanekuid valdkonna arendamiseks. Töös selgus õpilaste arvamus mitmekülgsest eesti keelse huvitegevuse ja huvihariduse suhtes. Selgus mitmeid üldiseid soovide ja reaalseid nõudlust. Töös tegi autor ka mitmeid ettepanekuid eestikeelse huvitegevuse arendamiseks.

Käesoleva lõputöö käigus selgus huvitegevuse ja huvihariduse olemus ning, kuidas mõjutab õppe ja tegevuse keel üldist eesmärki. Millised ohud ja eelised on emakeelsel ja võõrkeelsel tegevusel ning kuidas see rikastab ja arendab, takistab ja segab huviharidust ja huvitegevust üldiselt. Eelnimetatud teadmised aitavad selgitada töö uurimuse tulemusi.

Töö teoreetilises osas on välja toodud, et läbi aktiivsete tegevuste on võimalik saavutada paremaid õpitulemusi ka keeleõppes ja tasandusõppes. See võimalus on olemas juba imikueas, mänguline lähenemine annab tulemusi. Samuti soovisid uurimuses osalenud õpilased rohkem aktiivseid ja mängulisi tegevusi.

Huvitegevuse ja huviharidus peab olema kõikidele noortele kättesaadav ning osalemisvõimalused peavad olema võimalikud võrdsed. Lisaks sellele on ka töö teoreetilises osas välja toodud kättesaadavus ning kui suur vastutus on huvitegevuse korraldajal. Töö empiirilises osas selgub samuti, et info levik ei ole korrektne ja lubadustes keelsuse ja korralduste suhtes ei peeta alati kinni. Uurimuslikus pooles on välja toodud mitmeid otseseid näiteid, mis ei tohiks iseloomustada huvitegevust ja huviharidust.

Uurimuse käigus selgus, et Narva Eesti Gümnaasiumi õpilased osalevad nii eesti kui ka vene keeles huvitegevuses. Huviharidust kui ka huvitegevust üldiselt omandatakse nii eesti kui ka vene keeles. Hinnanguliselt pooled fookusrühma õpilastest osalevad ja tugev enamus noortest on osalenud huvitegevuses. Selgus, et vene keelne huvitegevus rahuldab paljude soovide, paraku jätab see keerulisse olukorda vähemuse, kes ei tule toime vene keeles huvitegevuses.

Huvitegevuses soovitakse uuendusi üldiselt kui ka keelelise mõtte. Esines erinevaid ettepanekuid ja ideid, kuidas parandada Narva huviharidust. Töö tulemused on suuresti arendavad ja ettepanekute rohked. Esines ka ootuspäraseid tulemusi, püstitatud küsimused said uurimuse käigus vastuse või edasiuurimise võimaluse.

KASUTATUD ALLIKAD

O. Andreisuk, 2010, Noorte teadlikus nendele suunatud huvihariduse ja huvitegevuse võimalustest Narvas, Narva

C. Baker, El Paradiso, 2005, Kakskeelne laps, Tartu, Haridus ja teadusministeerium

P. Brander L. D. Witte, N. Ghanea, R. Gomes, E. Keen, A. Nikitina, J. Pinkeviciute, 2012, Kompass: Noorte inimõigushariduse käsiraamat, Viljandi, Print Best

M.-L. Laherand, 2012, Kvalitatiivne uurimisviis, Tallinn, Sulesepp

T. Niiber, Reet Rajamäe, Ene Vaher, 2007, Kakskeelsuse karid elus ja mängus, Tartu, AS Atlex

Urmo Reitav, 2013, Noorsootöö huvikoolis, Noorsootöö õpik, Sihtasutuse Archimedes Euroopa Noored Eesti büroo, Tallinn, Ecoprint, lk 194-213.

Edgar Schlümmer, 2013, Sissejuhatus noorsootöö tegevussuunda, Noorsootöö õpik, Sihtasutuse Archimedes Euroopa Noored Eesti büroo, Tallinn, Ecoprint, lk 155-159

P. Werquin Recognising, 2010, Non-Formal and Informal Learning, Pariis

Veebipõhised allikad

Eesti haridusinfo süsteem (EHIS)

<https://enda.ehis.ee/avalik/avalik/oppeasutus/OppeasutusOtsi.faces> (viimati vaadatud 11.11.2013;10.06.2013)

Eesti Lõimumiskava 2008-2013 ja selle rakendusplaani meetmete delegerimisvõimalused kohaliku omavalitsuse tasandile

http://www.meis.ee/bw_client_files/integratsiooni_sihtasutus/public/img/File/Ettepanekud.pdf (viimati vaadatud 02.09.2014)

Eesti noorsootöö keskus

<http://www.entk.ee/huviharidusjahuvitegevus> (viimati vaadatud 12.07.2014)

Eesti Noorteühenduste Liit: Reet Sillavee

<http://www.enl.ee/et/Organisatsioonist/uudiskiri/Uudised/964/pressiteade-erakondade-noorteuhendused-ja-noorteuhenduste-liit-allkirjastasid-europarlamendi> (viimati vaadatud 23.07.2014)

Eesti Reformierakonna noortekogu

<http://www.reforminoored.ee/programm> (viimati vaadatud 23.07.2014)

Eesti Statistikaameti andmebaas

<http://pub.stat.ee/px-web.2001/Dialog/Saveshow.asp> (viimati vaadatud 26.12.2014)

Innove

<http://www.innove.ee/UserFiles/Karj%C3%A4%C3%A4riteenused/Karj%C3%A4%C3%A4riteenused/Projektid,programmid/Academia/2005/Mitteformaalne%20ja%20informaalne%20Norra.pdf> (viimati vaadatud 20.07.2014)

Keskerakonna noortekogu

<http://www.kesknoored.ee/index.php?main=27> (viimati vaadatu 23.07.2014)

Kohalike omavalitsuste portaal

<http://portaal.ell.ee/1449> (viimati vaadatud 11.11.2013)

Literacy, Languages and Leadership, by Dr. Sarah Elaine Eaton

<https://drsaraheaton.wordpress.com/2010/12/31/formal-non-formal-and-informal-learning-what-are-the-differences/> (viimati vaadatud 15.12.2014)

Marit Kannelmäe-Geerts: Viiulimäng oli see, mis teda kõnetas ...

<http://opleht.ee/15596-viiulimang-oli-see-mis-teda-konetas/> (viimati vaadatud 10.01.2015)

Mitteformaalne; Teadmiste pada

<http://www.mitteformaalne.ee/failid/T%C3%B6%C3%B6leht%20Huviharidus.pdf> (viimati vaadatud 15.07.2014)

Noorsootöö strateegia 2006-2013

<http://www.entk.ee/sites/default/files/noorsoot%C3%B6%C3%B620strateegia%202006-2013.pdf> (viimati vaadatud 12.07.2014)

https://www.hm.ee/sites/default/files/noorsootoo_strateegia_0.pdf (viimati vaadatud 16.12.2014)

Noorteseire aastaraamat 2012

http://www.noorteseire.ee/system/resources/BAhbBlSHOgZmIjAyMDEzLzA1LzE3LzEyXzI4XzQ1XzUyNF9BYXN0YXJhYW1hdDIwMTIucGRm/12_28_45_524_Aastaraamat2012.pdf (viimati vaadatud 01.08.2014)

Noorteseire aastaraamat 2011

www.praxis.ee/fileadmin/tarmo/Projektid/Haridus/noortseire2011.pdf (viimati vaadatud 16.12.2014)

Narva Eesti Gümnaasiumi ametlik kodulehekülg

<http://www.neg.edu.ee/dokumendid.html> (02.01.2015)

Narva linna kodulehekülg

<http://www.narva.ee/ee/linnakodanikule/haridus/huvikoolid/page:968> (viimati vaadatud 19.12.2014)

Narva linna kultuuri ja spordi arengukava 2011-2014

http://www.narva.ee/files/2010_kultuur_sport_arengukava_pro.pdf (viimati vaadatud 19.12.2014)

Riigi Teataja; Huviharidusstandard

<https://www.riigiteataja.ee/akt/1280966> (viimati vaadatud 15.07.2014)

Riigi Teataja; Huvikooli seadus

<https://www.riigiteataja.ee/akt/12776187> (viimati vaadatud 12.07.2014)

<http://mitteformaalne.ee/mis-on-mfo.html> (viimati vaadatud 20.07.2014)

Riigi Teataja, Noorsootöö seadus

<https://www.riigiteataja.ee/akt/13340694> (viimati vaadatud 16.12.2014)

Riigi Teataja, Põhikooli ja gümnaasiumi seadus

<https://www.riigiteataja.ee/akt/1333241> (viimati vaadatud 16.12.2014)

Tiina Kangro: Huviharidusele ligipääs võiks puuetega laste jaoks muuta maailma

<http://www.vedur.ee/puutepunkt/?op=body&id=89&cid=1108> (viimati vaadatud 11.01.2015)

Tiit Land: kooliväline huvitegevus motiveerib noori mehi õppima

<http://www.entk.ee/tiit-land-koolivaeline-huvitegevus-motiveerib-noori-mehi-oppima>
(viimati vaadatud 15.07.2014)

Tervise Arengu Instituut: Eesti laste kehaline aktiivsus ei ole piisav optimaalse tervise säilitamiseks

<http://www.tai.ee/et/instituut/pressile/uudised/3541-uuring-eesti-laste-kehaline-aktiivsus-ei-ole-piisav-optimaalse-tervise-sailitamiseks> (viimati vaadatud 10.01.2015)

TLÜ: Õpiobjekt Noorte sportlik huvitegevus

<http://www.tlu.ee/opmat/tp/sport.pdf> (viimati vaadatud 15.07.2014)

Riigikogu kantselei õigus- ja analüüsiosakond, Huviharidus, 2013

<http://www.google.ee/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&sqi=2&ved=0CB8QFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.riigikogu.ee%2Fdoc.php%3F176407&ei=CllyVNroJuTRywPX34HwCQ&usg=AFQjCNHbQrQ1coOXGtL5jOIlck3wMNesJA&sig2=ehaYmVoVSiUS6THV4-dLyA> (viimati vaadatud 11.01.2015)

LISAD

Lisa 1. Fookusgrupi interviude tuumküsimused

Järgnevad küsimused on üldküsimused mis aitasid hoida ja vajadusel tagasi tuua õigesse intervjuu teemasse. Tegemist on üldiste küsimustega, vajadusel koondasin küsimuse ja küsisin täiendavaid küsimusi.

Kiire üldplokk, et tulla lainele

- 1) Kas sulle on oluline mis keeles sa Narvas õpid?
- 2) Millisest huvitegevusest oleksite huvitatud, kas üldse? Mis tingimustel?
- 3) Kas osalete kohustuslikult, kellegi surve, mõnes huviringis? Miks?

Huvihariduse/tegevuse osalusplokk ja keele taust

- 1) Kas **oled** kunagi osalenud huviringi/huvikooli töös, mis keeles toimus seal tegevus?
- 2) Kas sa praegu osaled mõne huvikooli/huviringitöös? Mis keeles seal tegevus toimus?
- 3) Mis on see huviring?

Keeleline eeldus, eesti keele suhtel

- 1) Missuguses keeles sa sooviksid, et see huviring oleks, milles praegu osaled?
- 2) Missuguses huviringis sa osaleksid, kui see oleks eesti keeles?
- 3) Kas osaled mõnes huviringis/huvikooli töös just sellepärast et tegevus toimub eesti keeles?

Keeleline takistus

- 1) Kas sa oled lõpetanud mingis huviringis/huvikoolis käimises, sest see oli vene keeles ja sa ei saanud aru?

Kui, jah, palun täpsusta juhust?

- 2) Kas sa oled lõpetanud mõnes huviringis/huvikoolis käimises, sest sul ei lubatud seal võõrkeelse keskkonna pärast käia?

Kui, jah, palun täpsusta juhust?

- 3) Kas sa oled lõpetanud mõnes eesti keelses huviringis/huvikoolis käimises, sest see ei sobi sulle ja teist eesti keelset lahendust ei ole?

Kui, jah, palun täpsusta juhust?

4)Kas sa osaled/oled osalenud mõnes huviringis/huvikooli töös kus sulle on lubatud täielikult või osaliselt eesti keelsest juhendamist, aga seda tegelikult ei tehtud?

Kui, jah, palun täpsusta juhust?

Hevitegevus ja keel, Narva Eesti Gümnaasiumi suhtes

1)Kas kasutad mõnda NEG pakutud huviringi?

2) Mis keeles nendes huviringides juhendatakse?

3)Kas osaled mõnes NEG huviringis, sest need on eesti keeles ja teisi valikuid väga ei ole?

4)Missuguses huviringisa sa sooviksid NEG-is käia?

5)Kas sind survestatakse (keegi soovib), et osaleksid just eesti keeles huviringis?

Kui jah, siis mis on selle põhjendus olnud?

Lisa 2. Kõikide osalenud noorte huvitegevuse soov Narvas

Karates

Lasketiirus

Tavalises poksis

Kikpoksis

Taipoksis

Jäähokis

Saalihokis

Uisutamis trennis

Tantsutrennis

Tennises

Balleti tantsuringis

Muusikakoolis

Klaveri mängimises

Vene keeles

Gümnaastikas

Laulmas, soolo laulmises

Plastiliini meisterdamises

Piljardis

Ilu uisutamas

Korvpallis

Hispaania keeles

Päästeringis

Ujumisringis

Võrkpalli

Kunstikoolist

Jalgpall

Show-tantsu trenn

Motokrossi

Lauatennise

Iluvõimlemise

Kergejõustiku trennis

Jõusaalis

Pesapall

Suusatamine

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina _____ Martin Tuulik _____

(*autori nimi*)

(sünnikuupäev: _____ 11.08.1992 _____)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose
EESTIKEELSE HUVITEGEVUSE VAJADUS JA OLEMUS NARVAS NARVA
EESTI GÜMNAASIUMI ÕPILASTE ARVAMUSEL

(*lõputöö pealkiri*)

mille juhendaja on _____ Maria Žuravljova _____,

(*juhendaja nimi*)

- 1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
- 1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Narvas 28.01.2015